

**R. P. Francisci Svarez Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Connimbricensi Academia
Sacrarum Litterarum primarii Professoris Opvs, De Virtvte
Et Statv Religionis**

Qvo Quid Contineatvr, Index proximus indicabit

De Obligationibus Religiosorum ex Regula, Prælatione & subiectione
regulari prouenientibus, De varietate Religionum tam in genere, quàm in
specie, De Religione Societatis Iesv in particulari

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1626

II. De diuisione vitæ religiosæ in solitariam & cœnobiticam, & vtra sit
perfectior.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93501](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93501)

afficit regina à dextris suis in vestitu deaurato, circumdata varietate. Nec mirum (inquit) si in hoc exilio, peregrinante Eccl. si. sit huiusmodi pluralis varietas, & vna pluralitas, cum in illa quoque patria quando & ipsa regnabit, futura sit aliqua dispar aequalitas, cum scriptum sit, in domo patris mei mansiones multe sunt.

XIII.

Ex his ergo constat, quàm longè sit hæc religionum distinctio ab omni Ecclesiæ diuisione, & schismate, sicut enim in eadem domo diuersitas mansionum, & cubiculorum, non destruit, sed pulcherrimè cõstruit vnitatem domus, & in republica, vel ciuitate pluralitas artium, & officiorum, non est contra vnitatem, sed potius est maximè necessaria, vt ciuitas sit consummata, & perfectà; ita in Ecclesia varietas religionum eius vnitatem non diuidit, sed illustrat. Neque obstat quòd charitatis perfectio vna sit, quia viæ ad illam possunt esse plures, non quidè quoad substantiam omninò diuersæ, sed quoad actionem, vel quoad modum, & (vt ita dicā) quoad missionem, & participationem actionum. Omnes enim religiones in substantia easdè ferè actiones exercēt, tamen quædā in quibusdā excedunt, aliæ in aliis, quædā hoc modo, aliæ alio illas participant, omnes tamen sunt sanctæ, & ad suprà dictos fines necessaria. Incommoda autem, quæ ex hac varietate sequi obiciuntur, minoris momenti sunt, neque cum vtilitatibus numeratis possunt comparari. Res enim humane huiusmodi sunt, vt nūquam omnibus incommodis careant, & ideo quando hæc sequuntur, nō ex re ipsa, vel actione, sed ex infirmitate, vel malitia hominum, non sunt propter illa omittenda bona maiora, sed adhibenda remedia, ne illa mala sequantur; potissimum autem est charitas. Vnde elegāter Bernard. in dicta Apologia. *Requiritur (inquit) à me, cur, cum omnes ordines laudem, omnes non teneam, laudo enim omnes. & diligo, vbi cumque iuste, & pie viuatur in ecclesia: vnum opere teneo, ceteros charitate: faciet autem charitas (fidenter loquor) vt ne illorum quidam si uelut frater, quorum instituta non sequor.*

XIV.

Diuis autem Basilii citato loco non loquitur propriè de diuersitate religionum, sed de multiplicatione domorum, seu monasteriorum eiusdè religionis in eodem oppido, tractatque prudentialè quæstionem, an expediat talia monasteria multiplicari in eodem oppido: & ipse fert probabile iudicium expedire magis, vt in vno domicilio, & sub vno prælato omnes aggregentur. Hæc autem quæstio longè diuersa est ab ea, quam nunc tractamus, estque in ea satis verisimile Basilij iudicium, & fortasse regulariter ita est; & maximè eo tempore, in quo, vt supponere videtur Basiliius, religiosa domus erant ita distinctæ, vt non vnirentur sub vno capite, quarum multiplicatio vicina poterat facilè discordiam parere, & non erat necessaria, quia regula erat vniformis omninò in modo viuendi separato, & remoto ab actionibus externis. At etiam Basiliius fuisse tunc penuriam hominum, qui huiusmodi domos regere vtiliter possent, quia monachi regulariter sacerdotes non erant, neque docti. Quæ rationes hoc tempore cessant, nam in eadem religione sunt varix actiones, vel ad studia, vel ad cõciones, & alia ministeria, est etiam vnio earum inter se, & sub vno superiori prælato, nec defunt homines docti, & prudentes, per quos possint gubernari, & ideo etiam hoc modo possunt vtiliter sæpè monasteria in eadem ciuitate multiplicari. Quia verò in vtraque multiplicatione poterat esse excessus, ideo multiplicatio religionum Summo Pontifici meritò reseruata est, vt patet ex Concil. Later. in c. ult. de Religiof. dom. & Concil. Lugdun. in c. vnice. eod. tit. in 6. In Concilio autem Trident. sess. 25. cap. 3. de Regul. ad alia incommoda vitanda statuitur, vt sine licentia Episcopi monasteria non erigantur.

CAPVT II.

Virum religioso vitæ in solitariam, & cenobiticam rectè distinguatur: & vitæ perfectior sit.

Supponendum est, sermonem esse de proprio statu religioso, latè enim potest religiosa vita appellari omnis illa, quæ ad diuinum cultum instituitur, etiam si non habeat omnia requisita ad religiosum statum, vt ex superius dictis satis notum est. Videtur autem hoc modo non posse habere locum distinctionis propositæ, quia repugnat vitæ esse verè religiosam, & esse solitariam. Primo, quia vita religiosa esse debent sub speciali obedientia alicuius prælati; qui autem solitariam vitam agit, nullius obedientiæ specialiter subiectus est, vt patet de Joanne Baptista, & de Paulo primo eremita, & similibus: ergo. Secundo, quia vita religiosa debet esse regularis, debet enim itari, & firmari per professionem sub aliqua certa regula: vnde & in iure religiosi regulares appellantur, & pro eodem reputantur: sed qui vitam solitariam agit nullam regulam proficitur, vt per se constat: ergo. Tertium, quia status religiosus requirit Ecclesiæ approbationem, & acceptationem; in vita autem solitaria nihil horum reperitur. In contrarium huic statui principium dedisse: cuius exemplum etiam Christus dare voluit, quando in desertum per quadraginta dies recessit, vt ieiunio, & contemplationi vacaret. Atque ita est apud Patres vulgaris distinctio monachorum in anachoretas, & cenobitas, vt videre licet apud Hieronymum epist. 22. ad Eulochium de Custodia virgin. Cassianum collat. 18. cap. 4. Ildorum lib. 2. de Offic. Eccles. cap. 15. de Monachis, & lib. 7. etymolog. cap. 13. vbi anachoretas & eremitas duos ordines distinguit, nam eremitas vocat qui semper à principio solitariam vitam profectur, anachoretas qui post acquisitam perfectionem in vita cenobitica, in solitudinem separantur. Sufficiens tamen est bimembris diuisio: nam quicumque solitariam vitam agunt, vtroque nomine appellari solent, & cum illa duo membra quasi per contradictorias differentias distinguantur, adæquatè distinguunt diuisum. Solent etiam Patres addere alia membra illi diuisioni, vt patet ex proximè citatis, & ex S. Benedicto in principio suæ Regulæ. Veruntamen illa alia membra non pertinent ad veros & religiosos monachos de quibus agimus, sed dantur de quibusdā fictis & reprobtis monachis, qui illis temporibus vigeant.

Tota ergo difficultas huius diuisionis, vt argumenta ostendunt, versatur in altero membro, scilicet, vitæ solitariæ: nam de vitæ cenobitica non est dubium. Dicitur enim cenobitica vita, quæ agitur in religiosa congregatione, cuiuscunque ordinis illa sit, quæ dici etiam potest vita communis, & sociabilis. Sed quia hæc voces generaliores sunt, ideo religiosa vitæ, quæ in conuentu fratrum fit, vox illa accommodatissima fit statui religioso, per se notum est, tum ex vsu Ecclesiæ, in qua hic modus vitæ religiosæ præualuit, ac ferè solus conseruatur: tum etiam, quia ad omnia vota religiosa statui substantialia, & ad praxim omnium consiliorum, & virtutum est valdè opportuna, vt statim magis patebit. Vnde de hac interpretatur Augustinus illud Psalm. 132. *Quam bonum, & quam iocundum habitare*

habitare fratres in vnum: quia in huiusmodi religioſis cœnobiis ita ſunt multi, vt tamen ſit cor vnum, & anima vna, cuius initium, & quaſi exemplar ait fuiſſe in cœnaculo, vbi poſt Chriſti Domini aſcenſionem erant Apoſtoli cum fidelibus congregati in vnum, orationibus inſtantes, & expectantes Spiritus Sancti aduentum. Et ideo in hos etiam cœnobitas interpretatur, optimè conuenire monachi nomen, quia licet ab vnitae ſumptum ſit, monos enim eſt vnus, vnde monachus, quaſi vnus & ſolarius dictus eſt; tamen etiam cœnobitæ monachi rectè dicuntur, Nam qui ſc. viuunt in vnum (ait Auguſt.) vt vnus hominem faciant, vt ſit illis verum, ſicut ſcriptum eſt, cor vnum, & anima vna, multa corpora, ſed vnum cor, & vna anima, rectè dicitur monos, id eſt, vnus ſolus. Igitur modis omnibus, & res, & vox religioſi ſtatus in huiusmodi congregatione, earumque religioſos conuenit: de alio ergo membro videndum ſuperest.

III. Eſt ergo vterius aduertendum, generaliter dici poſſe ſolitariam vitam omnem illam, quæ communis non eſt, neque in Societate multorum idem genus vitæ profitemium, ſiue agatur in ſolitudine ab omni commercio hominum ſeparata, quæ propriè dicitur vitæ eremiticæ; ſiue agatur in pagis, villis, & ciuitatibus, in propriis tamen ac priuatis domibus: licet enim hæc non poſſit dici vitæ ſolitaria, quantum ad conuerſationem, & conuictum cum aliis hominibus: poteſt tamè dici ſolitaria, ſi alioqui religioſa ſit quoad ſocietatem, & vnitatem in eodem genere vitæ. Fuit autem vterque modus viuendi cultus in Eccleſia ab his hominibus, qui viam conſiliorum, & perfectionis amplexi ſunt. Nam de vitæ eremiticæ extant clariffima antiquitatis exempla. Tamen, ne ſit ambiguitas in nomine, oportet aduertere, interdum dici eremitas eos, qui in cœnobiis degunt, quando talia monaſteria ſolùm in deſertis locis, ac eremis conſtruebant, & ex ſua viuendi ratione talem ſeparationem à populis hominum poſtulabant. Hoc modo fuerunt eremitæ religioſi Sancti Baſilij, vt ex eo accipi poteſt in regul. 6. ex fuſ. diſput. in hac etiam amplitudine videtur mihi de ſolitaria vita loqui Hieronym. cum illam mirè laudat in epiſt. 1. ad Heliodorum. Auguſtini monachi eremitæ dicuntur, ad quos ſunt ſermones eius ad Fratres in eremo, de quorū auctore licet aliqui recentiores dubitauerint, tamen perique doctiores, eos Auguſtinianos verè eſſe recognoscunt, & ita inueniuntur paſſim citati à grauiſſis authoribus, præſertim à Nicolao V. in tractat. de laudib. Auguſtini, & à S. Antonio de Paulo, Vincentio Ferrar. & Bernard. Senen. ſæpè in ſuis concionibus, & Concilium Aquifgran. citat ſermon. de cœmuni vita clericorum, qui eiſdem ordinis, & rationis eſſe cenſentur. Et fortasſe non pauci inter illos inferri erunt, qui non ſint Auguſtini, de quo iterum libro ſequenti cap. 8. num. 8. tamen quoddam aliquos inſcripſerit eo titulo, veriffimillimum eſt ob tantam antiquitatem. Sic etiam Carthuſiani eremitæ appellari ſolent, & in ſua profeſſione promittunt conuerſionem, & emendationem morum in illa eremo; conſtat autem illorum vitam cœnobiticam eſſe, licet multum participet de vitæ ſolitaria. Alio verò modo dicuntur eremitæ, qui vitam ſolitariam profitemur extra omnem hominum congregationem, & conuerſationem, qualem egit ſæpius Elias in monte Carmelo, & Ioannes Baptiſta in deſerto, & Paulus primus Eremita, vt in Calendario Rom. appellatur.

IV. Hanc ergo vitam eremiticam in hoc rigore ſumptam ſancitam, & Deo gratam eſſe oſtendit latè Bellar. contra huius temporis hæreticos lib. 2. de Monachis, cap. 39. vbi plurima, & optima congerit Patrum teſtimonia, quæ ibi videri poſſunt; nam res ſatis clara eſt, tam ex ſe, quam ex vſu, & approbatione Franc. Suar. de ſtatu relig. Tom. I V.

V. Quando verò ſtatus ille eremiticus immediatè inchoabatur, ſine vlllo tranſitu per cœnobiū, nec per profeſſionem in illo factā, vt fuit in Sancto Paulo per totam vitam, & Antonio multis annis, & plerique aliis, difficile eſt definire, an & quo modo in eis fuerit vera profeſſio religioſi ſtatus. Quia licet quoad obſeruantiam, ſummam paupertatem, & perfectiſſimam caſtita-tem coluerint, non conſtat nobis, an talia vota emitterent. Deinde licet demus ea emiſſiſſe, ex illo affectu, quem habebant ſe totos conſecrandi cultui diuino, & perfectioni quarendæ; & quo vitam illam aſſumebant firmo propoſito in illa perpetuè manendi, & ideo credibile ſit perpetuam illam perſeuerantiam Deo promiſſiſſe: maxime quia non ignorabant, hoc eſſe melius, & gratius Deo, hoc tamen totum ad verum religioſum ſtatum non ſufficit. Et, quod caput eſt, illi nullam obediētiam alicui homini proſtebantur, nec ſecundum certam regulā, vel voluntatem alienam viuere ſtatuebant, aut promittebant: quomodo ergo poterat in eis eſſe ſtatus religioſus perfectus? De hac verò difficultate inferius dicam in n. 12.

VI. Venio ad alium modum vitæ religioſæ priuatum quidem, non tamen omnino ſolitariū. Vbi prius modum reiiciendus eſt quidam monachorū gradus, ſolitarius cuius

ne totius Eccleſiæ, propter quod in Concil. Chalcedon. c. 4. dictum eſt, Qui verè, pureque ſolitariam eligunt vitam, digni ſunt conuenienti honore: habetur 16. quaſt. 1. cap. Qui verè. Suppoſita verò illius vitæ ſanctitate, oſtendere oportet, fuiſſe verè ſtatum religioſum. Circa quod ſciendum eſt, vitam illam ſolitariam dupliciter aſſumi poſſe: primò, ſtatim à principio conuerſionis ab illa inchoando: ſecundò, ad illam à cœnobitica vita tranſeundo. Hoc poſteriori modo conſulunt Patres vitam illam eſſe aſſumendam, poſtquam, ſcilicet, aliquis in cœnobia per multos annos ſe exercuerit, & magnos progreſſus in perfectione fecerit, vt monet Hieronym. in epiſt. 22. de Cuſtod. virgin. ad Euſto. in fin. & epiſt. 4. ad Ruſticum, De ludo monaſteriorum huiusmodi volumus regredi milites, quos eremi duræ rudimenta non terreat. Idem ſenſit Auguſtin. lib. 1. de Morib. Eccleſ. c. 3. Caſſian. collat. 10. cap. 3. Benediſtus cap. 1. ſuæ regulæ, Bern. ſerm. 3. de Circuncif. & Iſidor. lib. 2. de offi. c. 15. ſub titulo De tertio genere monachorum. refert morem antiquum fuiſſe, vt per viginti annos, alias 30. prius probarentur in cœnobiis, & poſtea non niſi per electionem obediētiam, ad ſolitariam vitam tranſirēt, in Canone autem 41. Trullano ſaltè quatuor anni requiruntur, & Epiſcopi approbatio. Hæc ergo vitam ſolitariam manifeſtum eſt, & ſupponere, & includere religioſum ſtatum, quia ex illo, què in monaſterio quiſpiam profeſſus eſt, ad eremum tranſit; per hunc autem tranſitum non auferitur religioſus ſtatus, qui in tali perſona ſupponitur, cum talis ſtatus immutabilis ex ſe ſit, ſed vſus eius accidentaliter mutatur. Vnde quod ſpectat ad caſtita-tem, & paupertatem, manifeſtum eſt in illa ſolitaria vita perfectiſſimè poſſe ſeruari, & eandem obligationem manere: quoad obediētiam verò exiſtimo, huiusmodi tranſitum ſemper debuiſſe fieri ſeruata obediētiae lege, & obligatione: imò etiam in ipſo eremo ſemper conſeruari debuiſſe ſubordinationē aliquam ad prælatum ſecundum aliquam regulam: quia obediētiae votum in ſe manebat etiam integrum, & ideo aliquem vſum eius fuiſſe neceſſe eſt, iuxta regulam tamen, & conſuetudinem vouentium. Et eadem ratione illa ſeparatio à cœnobia non repugnat traditioni, quam de ſe fecerat quiſpiam monaſterio per profeſſionem ſuam, quia illa traditio etiam intelligitur iuxta meſuram regulæ, & obediētiae, & tota ordinatur ad malum bonum, & perfectionem profitemtis, quæ omnia in illo tranſitu ſeruabantur.

Fuit etiam ſtatus religioſus quoad cœnobiū ad illa tranſitus erat.

V. Quando hæc immédiate à ſeculo ad illam tranſitus erat, non videri ſtatim religioſum.

VI. Modus quidam vitæ

cuius mentionem fecit Hieron. in epist. 22. de custodia virginum. in fin. eosque *Remotoib* appellat, quod nomen *Aegyptium* est, qui non omnino soli, sed bini, vel terni habitabant, suo tamen arbitratu, & sine obedientia vivebant, & licet aliqua opera paupertatis, & poenitentiae facerent, perfectionem tamen vita non proficebantur. Eorundem videtur facere sermonem Benedictus in sua Regula, c. 1. ubi duo genera horum hominum distinguit. Sed eos missos facimus, nihil enim ad praesentem causam pertinent, non enim erant veri religiosi, sed ficti, & perdit homines, & ut tales, dicti Patres eos reprehendunt.

VII. Illius ergo status, ac modi viuendi vestigia praecipue in feminis, & sacris virginibus inveniuntur, quamvis enim olim etiam in monasteriis vivere solerent, ut ex Ambr. ad Virg. lap. c. 7. Hier. epist. 8. ad Demetriad. & 48. ad Sabinian. & alii constat: saepe etiam in propriis domibus vivebant, postquam coram Episcopo virginitatem professae fuerant, & ab eo velum acceperant. Vnde Aug. ser. 1. de commun. vit. cleric. *Virgo* (ait) *est nunquam fuerit in monasterio, si virgo sacra est, illi nubere non licet. quamvis esse in monasterio non compellatur.* Hinc Conc. Tolet. IV. c. 8. & est apud Burch. lib. 8. decret. c. 48. & Gratian. 27. q. 1. c. 7. De viduis (ait) *Et puellas, quae habitum religionis in domibus propriis, tam a parentibus, quam per se mutauerunt, si per se contra instituta Patrum, vel praecipia canonum coniugata aut aliter copulanda, tamdiu a communione habentur suspensa, quamdiu quod licite perpetraverunt emendaverint.* Quibus verbis significatur illas fuisse veras religiosas, & incapaces matrimonii, quamvis in domibus propriis professae fuissent: imò significatur professionem tacitam per solam gestationem habitus fuisse sufficientem. Idem sumi potest ex Concil. Carthag. IV. c. 54. & ex aliis, quae referuntur à Gratiano 27. q. 1. Clarius ex Concilio Carthagin. III. c. 33. colligimus virgines sacras, quae parentes habebant, sub eorum custodia in propriis domibus vivere potuisse: ac mortuis parentibus dicitur ibi, in monasteriis sub providentia Episcopi esse custodiendas. Quod etiam ex Concil. African. c. 11. refert Burchard. lib. 7. c. 75. qui etiam c. 54. refert decretum Eugenij Papae, dicentis, *Mulier sub obtentu religionis velata, aut in monasterio regulariter vivat, aut domibus suis susceptam habitum caste observet.* Hinc etiam in Concil. Eliber. c. 27. permittitur Episcopo, & presbytero apud se habere filiam virginem Deo dicatam. Denique in c. 12. parte 2. de conuer. coniug. clare supponitur, in propria domo posse religiosam professionem fieri, & idem clarius habetur in c. insinuante. qui cler. vel vouent.

VIII. Constat igitur etiam hoc modo rectè distinguere posse statum religiosum in coenobiticum, seu regularem, & solitarium, seu vitam priuatam, quia in hoc etiam interueniunt omnia, quae sunt de essentia talis status: non enim est de essentia eius quod fiat sub certa regula, ut supra ostensum est: potestque habere Ecclesiae approbationem sufficientem, si talis professio cum vera traditione, & votis substantialibus religionis, auctoritate Ecclesiae recipiatur, & approbetur. Quamvis autem hoc ita sit, & olim fuerit in usu, nunc iam non est in Ecclesia talis consuetudo, quia nulla professio ab Ecclesia recipitur, quae non fiat secundum aliquam regulam ab eadem Ecclesia approbatam, iuxta capit. ultimum de religios. domibus & capit. vnic. eod. tit. in 6. ergo qui nunquam religiosi fuerunt, nec sub obedientia alicuius praelati, & approbata regulae viuunt, sine dubio non sunt veri religiosi, etiam si forte castitatem voueant.

IX. Quapropter distinctio haec iam non habet ferè locum in Ecclesia, nam licet sint aliqui, qui solitaria vitam agunt, & Eremitae dicuntur, illi aut professi sunt sub obedientia alicuius regulae approbatae, sub

qua etiam viuunt, licet à consortio communitatis congregationis separati: aut tales professionem nunquam emisissent. Priores, ut bene notauit Syluester ver. *Eremita*, non sint praefice Eremitae, sed sunt religiosi ducentes vitam eremiticam, qui in preparatione animi etiam ducunt vitam coenobiticam, si ad illam per obedientiam reuocentur. Cuius vitae antiqua vestigia, & exempla in Hispania conseruauit Patres Sancti Benedicti in celeberrimo, & religiosissimo conuentu Sanctae Mariae de monte Serrato. Quocirca licet in his distingui possit vita solitaria à coenobitica, quantum ad actualem viuendi modum, ut sic dicam, non tamen quantum ad statum religiosum: quia est vnus & idem varias actiones sub eadem regula, & obedientia exercens.

Posterioribus autem non sunt veri religiosi, ut communiter auctores sentiunt, adeo ut multi negent eos gaudere priuilegio clericali. Nam primò illi non vouent, nec se tradunt in manus alicuius, nec prout sentitur secundum aliquam regulam approbatam. Secundò, vel castitatem non vouent, vel si vouent, id est merè priuatim, & simpliciter, vnde necinhabiles sunt ad matrimonium: nec publicè, & coram Ecclesia vouent, per se loquendo. Tertiò, non obligantur ad paupertatem, ut ait Glossa in c. qui vere. 16. q. 1. quam omnes Doctores sequuntur. Vnde etiam possunt condere testamentum, ut supponit Gratianus 19. q. 3. §. *contra*. ubi etiam ait Paulum primum eremitam testamentum condidisse, sed in facto deceptus est, ut constat ex Hieronymo in vita Pauli, quidquid sit de iure an illud condere poterit. Quarto, nec obedientiam vouent, ut ait S. Thomas in 4. d. 27. in expositione litterae ad finem circa illa verba, *Eremiti solitudinem elegerunt*. Sed solum tenentur obedire Episcopis sicut alij fideles, ut idem ait 2. 2. q. 186. art. 5. ad 3.

Hinc à multis Doctores hi eremites non reputantur personae Ecclesiasticae, nec gaudere priuilegio clericali. Quod sentit Ioannes de Lignano in Clem. per litteras de praeben. Abb. in cap. null. de foro compet. Angel. ver. *Eremita*. n. 3. qui tamen inconstanter ait hunc eremitam esse personam Ecclesiasticam, & de foro Ecclesiastico, per cap. null. de iur. d. 93. & cap. si autem, 11. q. 3. qui textus nihil omnino de hac re loquuntur, nec ad illam faciunt, & hoc repugnat cum eo, quod proximè dixerat hic auctor, hos eremitas esse laicos, & manere sub iurisdictione Imperatoris, quia nihil habent, quod illos eximat. Item sine causa negaretur eis priuilegium clericale, si personae essent Ecclesiasticae: vnde Glossa in dicto cap. qui vere, dicit, eos gaudere priuilegio clericali, quia ibi in textu dicitur, *Qui vere, pureque vitam ducunt*, quod non est nisi priuilegium bonorum. Sed hoc longe diuersum est, nimisque generale. Vnde Archid. quem sequitur Syluester, ait, gaudere, si subintelligatur, vel personae religiosae, gaudenti illo priuilegio. Sed licet hoc demus, id non erit, quia sunt religiosi, sed quia tunc sunt veluti conueriti, aut obligati religioni: de qua re dixi plura in tom. 5. in 3. part. disp. 22. sect. 1. numer. 1. exponendo canonem, si quis suadente. ubi partem negatiuiam sequutus sum.

An verò idem sentiendum sit de antiquis sanctis eremitis, Paulo, & similibus, quòd scilicet veri religiosi non fuerint, iudicium aliis relinquo. Nam D. Thom. 2. 2. quaestione 186. art. 5. ad 3. videtur eos inter religiosos computare, & ideo conatur declarare, quomodo habeant sufficientem obedientiam ad illum statum, quia scilicet subsunt Episcopis. Quod quidem esset verum, si constaret eas vouisse specialem obedientiam Episcopis, sed hoc nobis non constat. Idem verò D. Thom. q. 188. art. 8. ad 3. significat hos sanctos habuisse obedientiam in preparatione animi, id est satis illis fuisse, quia actu obedire

(ait) non eſt neceſſarium perfectiſ. Sed licet hoc ſit verum reſpectu perfectionis perſonalis, tamen reſpectu ſtatus neceſſarium videtur actuale votum obedientiae, in quo illa aptitudinalis obedientia fundetur, & non tantum in generali obligatione praeceptorum: de hoc autem voto nobis dubium eſt, an illi ſancti eremite, qui ſolitariam omnino vitam à principio vixerunt, illud emiſerint. Et probabilius, ac ſerè certum videtur, non emiſiſſe illud, nec alia vota in manu alicuius, qui vice Dei, eiſque authoritate illa reciperet, & acceptaret, atque adeo nec veram profeſſionem ad ſtatum religioſum neceſſariam feciſſe. In hac ergo re nihil certi habeo, quod reſpondeam, & ideo mallem aliorum iudicio hoc relinquare, quam quicquam deſinire. Aut enim dicendum eſt, hos ſanctos Patres priuſquam in eremum ſecederent, religioſam profeſſionem in manibus Episcoporum feciſſe, quod eſt diuinare, nam in hiſtoris, ſeu vitis eorum hoc non legitur: aut dicendum eſt, eos non fuiſſe propriè, ac formaliter religioſos quoad ſtatum publicum, & approbatum iure ordinario in Eccleſia, ſed fuiſſe religioſos apud Deum altiori ratione, ſpecialiter approbata peculiari Spiritus ſancti inſtinctu. Quod videtur ſignificaffe D. Thom. quaſt. 188. art. 8. cum ait, in illis ſanctis viris Spiritum ſanctum ſua gratia ſuppleuiſſe, quod in aliis per exercitationem acquiritur: vnde dicere poſſumus in eis fuiſſe ſtatum religioſum quaſi eminenter, per abundantiam gratiae confirmantis illos quaſi immobiliter in tali viuendi modo, & ſuppletis directionem obedientiae, quae in aliis per homines fieri ſolet, & in illis ſanctis erat perfecta in animi praeparatione reſpectu praetorum Eccleſiae. Quod paulò inferius ampliùs declarabitur.

XIII. Neque etiam habet locum praedicta diſtinctio, etiam ſi vita ſolitaria non ſumatur in illo rigore, ſed vt diſtinguitur à vita cenobitica, ſeu in communitate aliqua. Nunc enim iam non poſſunt fieri vota religionis, nec profeſſio valida in ſtatu omnino priuato, ſed propter fieri in religione approbata per Romanam ſedem, iuxta cap. vltim. de religioſ. dom. & cap. vnic. eod. tit. in 6. Talis autem religio non eſt niſi communitas aliqua ſub obedientia alicuius praetati, & ſub aliqua regula viuens; cuius membrum effici neceſſe eſt, eique ſe tradere, qui ſecundum illam ſtatù religioſum aſſumit, ac proſtitetur. Quocirca omnes ſive viri, ſive feminae virgines priuata vitam agentes, quantumvis ſe Deo dedicent, & voucant caſtitaſtem, vel etiam paupertatē, & obedientiam, etiam in manibus Episcoporum, religioſi non ſunt, quia illa non eſt vera profeſſio, nec traditio, cum non ſit acceptata ab habente poteſtatem, nec modo ab Eccleſia praſcripto, vt ſatis ex ſuperioribus patet.

Vita ſu uita perfectior, cenobitica ne, an ſolitaria.

XIV. Vltimò conſtat ex diſtis, quid dicendum ſit de comparatione inter hos duos ſtatus, ſolitarium, & cenobiticum. Nam D. Thom. d. quaſt. 188. art. 8. videtur ſimpliciter ſolitariam vitam praeferre, quando debito ordine, ac modo aſſumitur: quia comparatur ad aliam, ſicut terminus ad viam; terminus autem ex ſuo genere perfectior eſt via. Et in praſentia cenobia ad hoc ſunt, vt homines tendant ad perfectionem, vita autem ſolitaria ſupponit perfectionem acquiſitam, vnde ſolum eſt ad exercendā perfectionem. Sed in primis D. Thomas loquitur de vita ſolitaria, quando ad illam per vitam religioſam in cenobio, ſeu conuentu tranſitur. Quomodo vita haec ſolitaria iam ſupponit verum ſtatum religioſum, & ita non praefertur ſtatu ſtatui, ſed in eo Franc. Suar. de ſtatu relig. Tom. IV.

dem ſtatu praefertur gradus perfectorum, gradui proficientium. Vnde etiā ſupponitur diligens exercitatio in vita communi religioſa, ita vt perfectio iam comparata ſit, & ad illam exercendam ſolitudo eligatur, non proprio iudicio, ſed ſuperioris arbitrio, nam talis ſolitaria vita non caret obedientiae ſubordinatione, cum non deſtruat religioſum ſtatum, ſed perficiat.

Quapropter in viro iam religioſo ſolitaria vita aliter aſſumpta, non ſolum perfecta non eſſet, verū nec laudabilis, quia obedientiae, & obligationi prioris profeſſionis repugnaret. Neque quoad hoc credendum eſſet cuiſcunque ſpiritui moueti ad vitam ſolitariam, contra ſuperioris voluntatem aſſumentem: nam quae à Deo ſunt, ordinata ſunt. Vbi applicari poſſunt verba Innocentij III. in cap. niſi cum priorem, de electione, vbi ad quendam Episcopum, qui cedere Episcopatu volebat ſine alia legitima cauſa, vel authoritate, ſolum vt contemplationi vacaret, ſic inquit, *Sed dices, Spiritus vbi vult ſpirat: & niſi, ſi vnde veniat, aut quo vadat: & ideo non eſt, qui poſſit vias illius ſpiritus perſcrutari, qui vero ſpiritu Dei aguntur, non ſunt ſub lege, quia vbi ſpiritus Dei, ibi libertas: quare ſi cedendi poteſtas data ab homine non fuerit, nihilominus tamen cedet, (ſeu recedet) à Deo certe* (reſpondit Pontifex) *de ſp. ſ. ſ. ſ. p. nam quomodo ſpiritu Dei agitur, qui contra ſpiritu Dei agit, ſi enim vera ſunt quae prauiſimus* (ſcilicet de obligatione Episcoporum, & idem eſt in praſentia de obligatione profeſſionis) *(imo quia indubitante ſunt vera) procul dubio contra ſpiritu Dei eſt, qui aliquid contra veritatem attentat, quoniam ipſe eſt ſpiritus veritatis.*

Dices, nonne licet religioſo ad arctiorem religionem tranſire ſine obſtenta licentia ſui praetati? Reſpondeo primò, illum tranſitum eſſe ab Eccleſia illo modo approbatum. Deinde ibi mutatur ſtatus in perfectiorem, quae exceptio fuit in priori profeſſione virtute inclufa, & ita non agitur contra illam: hic verò non mutatur ſtatus, ſed in eodem aſſumitur certus vitae modus, quem non licet propria voluntate aſſumere, quia licet ille modus vitae videatur ſecundum ſe perfectior, tamen ei, qui in tali ſtatu exiſtit, melius eſt obedire, & contra obedientiam nullus viuendi modus poteſt eſſe in tali ſtatu perfectior.

At verò quando hic ſtatus vitae ſolitariae nō ſupponit ſtatum religioſum, licet poſſit fortalle dici modus viuendi perfectior, quoad actionem, vel quoad uſum, non poteſt dici ſtatus perfectior, quia ſtatus non eſt: & ex ea parte imperfectus modus vitae eſt, quia poteſt propria voluntate mutari. Quomodo dixit Gloſſa in diſt. c. qui uert, Eremitam tranſeundo ad monachum, tranſire ad vitam arctiorem, quia iam nō poteſt habere proprium: adde, & quia iam eſt ſub obedientia, quod eſt omnium optimū, quantum ad ſtatum ſpectat. Quin potius licet ſupponatur religioſus ſtatus, ſi non ſupponitur exercitatio religioſa in congregatione fratrum, & magna virtus, ac perfectio acquiſita: illud vitae genus regulariter loquendo eligibile non eſt, quia non eſt via ſecura ad perfectionem, ſed periculis plena: Niſi diuina gratia (ait D. Thomas) ſuppleat quod in aliis per exercitationem acquiritur, vt in S. Benedicto, & aliis. Quamobrem abſolutè, ac humano modo loquendo, ille viuendi modus omnino ſolitarius, illo modo aſſumptus, non cadit ſub humanum conſilium, nec poteſt dici ſimpliciter melior, ſed ſolum cum hoc addito, niſi ſpecialis Spiritus ſancti inſtinctus interueniat, ita vt homo interius ab Spiritu ſancto certitudinem accipiat, quod ſub protectione, & directione ſua illum ſuſcipiat. Quin etiam addo, regulariter item loquendo, etiā religioſis viris, & in viſa ſanctitate exercitatis, ſalubrius eſſe in fratrū con-

XV. Solitaria vita ex cenobitica ut ſit perfectior, ſupponit licentiam praetati.

XVI.

gregatione, quam in solitudine versari, ut docuit Basilii ser. 1. de institutis monachorum, ubi ad minimum in conventu denarium numerum requirit, ex professo verò id disputat regula 7. ex fusioribus, comparatione facta inter vitam solitariam, & cenobiticam, & hanc multis rationibus præfert.

XVII.

Quæ à fortiori probant, statum religiosum in vita communitatis esse longè utiliore, & securiore, quam in vita priuata domestica, & non omnino solitaria, quia in tali modo viuendi & desunt utilitates vitæ communis, quales sunt, maior, & quasi continuus obedientiæ influxus, adiutorium aliorum fratrum per exemplum, per correptionem, & per alia charitatis opera, plures item occasiones exercendi omnes virtutes, humilitatis præcipue, ac charitatis, maior custodia, & vigilantia ad proficiendum, & vitandos omnes defectus, atque alia similes. Deest etiam in illo viuendi modo illa specialis comoditas, vacandi semper Deo, propter quam vita solitaria in veneratione, & admiratione habetur. Unde factum est, ut uterque modus vitæ religiosæ priuata, seu solitaria, ferè ab usu Ecclesiæ sublatus fuerit. Domesticus quidem & vrbani (ut sic dicā) ut parum utilis, & occasionibus expositus: eremiticus verò, & omnino solitarius ut periculosus, & ordinariè etiam minus utilis, nisi sub actuali obedientia alicuius religionis retineatur.

XVIII.

Addo præterea, etiam illo modo, quo vita eremitica præfertur à D. Thoma cenobiticæ, intelligendum id esse præcise stando intra latitudinem vitæ contemplatiuæ, ideo enim solitaria vita præfertur, quia ad actuale contemplationem aptior est. Nihilominus tamen si vita illa omnino solitaria & otiosa illo sancto otio, quod diligit charitas veritatis, ut Augustinus ait, si illa (inquam) comparatur cū vita actiuosa, actione illa, quæ ex contemplatione manat, & aliquam conuersationem inter homines requirit: perfectior simpliciter est hæc vita, quam illa omnino solitaria, ut manifestè probat discursus eiusdem D. Thomæ, d. q. 188. art. 6. & ideo in art. 8. ab illa comparatione vitæ socialis, & solitaria, separatur religiones, quæ ad actiones aliquo modo ordinantur, de quibus iam dixerat, eas, quæ ad docendum, & prædicandum ordinantur, ex suo genere præferre his, quæ tantum contemplationi vacant, quia altius est perficere, quam perfici, & ex abundantia perfectionis prouenit, contemplata aliis tradere. Vnde Basil. dict. regula 7. vitam socialem maxime præfert propter exercitium operum charitatis, inter quæ potissima sunt quæ proximè ex ipsa contemplatione nascuntur. Hoc etiam videtur confirmari exemplo Ioannis Baptiste, qui post vitam solitariam ad prædicandum accessit. Item ad hoc propositum videtur Innoc. III. in d. c. *nisi cum pradem*, de renum. exemplo Ieremiæ, dicens ad quendam Episcopum, qui propter otium contemplationis Episcopum munus recusabat; *S. i. re debes non esse te sanctificato in vtero sanctiorem & ideo non oportet te prædicationis iam suscepta respuere ministerium*, &c. Et in fine illius capituli plura dicit in confirmationem huius sententiæ, quæ inferius c. 8. cum iterum hæc comparatio occurreret asseremus.

XIX.

Vitam a se sit antiquior.

Vltimò possunt hi duo status comparari in antiquitate, uter scilicet antiquior fuerit. Quidam enim censent eremiticū fuisse antiquiorem: nam auctorem cenobiorum dicunt fuisse Anthonium, quem præcessit Paulus, qui eremitarum pater post Christum appellatur, quamuis ante ipsum Christum illius vitæ exempla præcesserint in Elia, Eliseo, & Ioanne Baptista teste Hieronymo epist. 22. Sed nihil certum existimo posse in hoc statui: & si quid affirmandum est, verisimilius videtur, cenobia fuisse antiquiora. Nam à tempore Apostolorum, & D. Marci inceptum, siue clericorum, siue monachorum, ut

in superioribus tactum est, & infra tract. 10. lib. 1. etiam dicitur. Et tempore etiam Elisei & Prophetarum fuisse societatem aliquam inter solitariam vitam agentes, ex antiquis authoribus colligitur. Verisimile autem est nunquam defuisse aliquos, qui desiderio contemplationis maioris solitariam vitam amauerint, ut ait Cassianus collat. 13. c. 6. & ideo hi duo status quoad hoc dici possunt æquales, quamuis ordine magis cōgruo cenobiticus debeat præcedere, ut dixi n. 15. licet interdum ex diuina inspiratione ordo mutetur, sicut Paulus ad solitudinem statim vocatus est, occasione quidem vitandi persecutionis, ut supra ait Cassianus & Nicephorus lib. 8. Histor. cap. 39. & 40. ex speciali tamen Dei prouidentia ad singulare illius vitæ exemplum Antonius & Benedictus solitariam vitam prius coluerunt, & postea ad multorum perfectionem cenobiticam instituerunt.

CAPVT III.

Utrum religio recte diuidi possit in militarem, & non militarem.

Omissio statu religionis solitario, quia vel in vitam non est, vel si aliquo modo est, pars est cenobitica, & de illo iam satis diximus: agendum sequitur de varietate quadam adhuc generica ordinum religiosorum, nempe militarium. Nam militares ordines multum ab aliis differre videntur, & in cōtrouersia est, an sint religiones simpliciter, vel secundum quid, ideo hoc in primis discutiendum est. De aliis enim non militaribus liquet & dari in Ecclesiā, & in ea esse non solum statum religiosum simpliciter, sed etiam maxime perfectū, & pro nunc satis distinguī à militaribus per negationem finis illarum, quia videlicet ad corporalem militiam ordinatæ non est.

De militaribus ergo ordinibus duplex quaestio tractari potest. Vna est de possibili, an possit religio militaris institui, id est, per se primò ad militandum, quam præferri cōspediemus. Alia de facto, an ordines militares, qui nunc sunt instituti, sint verè proprii, ac simpliciter religiones quam in caput sequens referuamus. Præsentem ergo quaestionem tractat D. Thom. 2. 2. quæst. 188. art. 3. & respondet affirmando: & rationem reddit, quia militare debito modo, potest esse opus insignis charitatis, & religionis, religiones autem actiuæ ad huiusmodi actum instituuntur. Ut autem certa ab incertis differamus, supponendum est, actum militadi debitis circumstantiis factum, esse opus bonum, & iustum, quod latius ostenditur in materia de Bello 2. 2. quæst. 40. contra aliquos hæreticos, qui dixerunt, bellum esse intrinsecè malum, vel saltem lege Euangelica prohibuit, quod est euidenter falsum, ut positius constat ex tota Scriptura veteri, ex noua autem, saltem negatiue, quia nulla talis prohibitio in ea continetur, nec ex traditione habetur, sed potius oppositum constat ex consuetudine Ecclesiæ: nam Christianissimi Principes sæpè bella gesserunt iustissima propter Ecclesiæ defensionem, approbantibus, imò excitantibus Summis Pontificibus, imò & Deo ipso miraculose ea confirmante. Denique ratio est cuiusdam, quia ad pacem, & defensionem Ecclesiæ id sæpe necessarium est: & in Principibus supremis est ius, & potestas ad tuendam, imò & ad vindictam suam Rempubicam.

Est autem vltimò considerandum, duplex potest esse bellum iustum: vnum, quod ad temporalem salutem finem tantum proximè ordinatur, ut sunt v. g. bella contra infideles, quæ ordinariè geruntur inter Principes Christianos, non nos, nam licet ex altera saltem parte sint iusta, non tamen per ea intendunt, nisi aliquod temporale domi-